

BAGGEREN HAVENS OSS

QUICKSCAN

BAGGEREN HAVENS OSS

QUICKSCAN

Opdrachtgever	Gemeente Oss Postbus 5 5340 BA Oss
Colofon	Tijhuis Ingenieurs Dampden 24C 1624 NR Hoorn
Projectnaam	Aanpak baggeren havens Oss
Onderdeel	Quickscan
Projectnummer	TI21280
Datum	December 2021
Aantal pagina's	25
Versie	1
Status	Definitief
Archiefcode	TI21280.eco.rp.HavensOss.0101
Opsteller	M.M.C. Neefjes MSc.
Vrijgave	Ing. A.H.M. Coopmans

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Omschrijving locatie en werkzaamheden	2
2.1	Ligging van de watergangen	2
2.2	Beschermde gebieden	2
2.3	Voorgenomen ingreep.....	4
2.4	Type werk	4
3	Wet- en regelgeving	5
3.1	Wet natuurbescherming	5
3.2	Stappenplan	6
4	Inventarisatie beschermde soorten	8
4.1	Bronnenonderzoek.....	8
4.2	Veldbezoek	9
4.3	Te verwachten beschermde soorten	13
5	Invloed werkzaamheden	17
6	Toetsing aan de Wet natuurbescherming	18
6.1	Worden de verbodsbepalingen overschreden?	18
6.2	Is vrijstelling van toepassing of zijn vervolgstappen noodzakelijk?	18
7	Conclusies en aanbevelingen	19
7.1	Conclusies	19
7.2	Aanbevelingen.....	19
8	Geraadpleegde bronnen	21

Bijlagen

Bijlage 1: Bepalingen volgens de Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Soortenlijst beschermingsregime volgens Wet natuurbescherming

Bijlage 3: Gegevens Quickscanhulp

Bijlage 4: Vrijstelling soorten provincie

Bijlage 5: Informatiebladen soorten

1 Inleiding

In opdracht van gemeente Oss heeft Tjihuis Ingenieurs BV een quickscan uitgevoerd in de voorbereidende fase van geplande baggerwerkzaamheden in Oss.

Aanleiding voor het onderzoek

Tijdens de werkzaamheden wordt slib verwijderd van de waterbodem. Gezien de werkzaamheden wordt verwacht dat de handelingen direct invloed hebben op aanwezige flora en fauna.

De Wet natuurbescherming schrijft voor dat bepaald moet worden of verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten worden overschreden. Dit betekent dat vastgesteld moet worden of beschermde soorten verwacht worden in het projectgebied.

Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan:

- ▶ gewerkt worden zonder verdere beperkingen,
- ▶ alleen gewerkt worden binnen de kaders van vrijstellingen,
- ▶ alleen gewerkt worden na het ontvangen van een ontheffing.

Werkwijze

Deze quickscan volgt een aantal stappen die resulteren in een advies over de te volgen werkwijze. De stappen zijn hieronder globaal beschreven.

Inventarisatie beschermde soorten

Op basis van bureaustudie en een veldbezoek wordt aangegeven welke beschermde soorten (mogelijk) binnen het projectgebied aanwezig zijn. Het veldbezoek is een momentopname en pretendeert niet de volledigheid van een veldinventarisatie (een veldinventarisatie omvat meerdere veldbezoeken (seizoenen) waarbij volgens gestandaardiseerde methode wordt gewerkt).

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Toetsing van de bevindingen aan de Wet natuurbescherming geeft inzicht in de eventuele maatregelen die genomen moeten worden om het werk uit te voeren.

Advies

Aan de hand van de resultaten van de toetsing aan de Wet natuurbescherming wordt advies gegeven over de te nemen (mitigerende) maatregelen of de te volgen stappen.

Stedelijk groen

Indien van toepassing wordt ook aandacht besteed aan de aanwezige stadsnatuur. Dit betreffen locaties die vanwege hun ligging of aanwezige vegetatie waardevol kunnen zijn voor flora en fauna in het algemeen en daarnaast bijdragen aan meer groen en een groter woongenot in de stad. Bijvoorbeeld locaties die onderdeel uitmaken van groenstructuurvisies van steden. Als de aanwezigheid van dergelijke locaties vastgesteld wordt, worden hiervoor aanbevelingen gedaan ten aanzien van de uitvoering.

Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 wordt het projectgebied beschreven. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de wet- en regelgeving. In hoofdstuk 4 en 5 worden het uitgevoerde onderzoek toegelicht en de effecten van de werkzaamheden op de flora en fauna beschreven. In hoofdstuk 6 worden de effecten getoetst aan de Wet natuurbescherming. Het rapport wordt in hoofdstuk 7 met conclusies en aanbevelingen afgesloten.

2 Omschrijving locatie en werkzaamheden

2.1 Ligging van de watergangen

Het projectgebied ligt in de gemeente Oss in de provincie Noord-Brabant. Het betreft de Burgemeester Jansenhaven (haven zuid), de Burgemeester van Veldhuizenhaven (haven noord) en het Burgemeester Delenkanaal. Het burgemeester Delenkanaal loopt vanaf de Burgemeester Jansenhaven tot aan de Maas. De havens en het zuidelijke deel van het Burgemeester Delenkanaal liggen in stedelijk gebied. De rest van het kanaal ligt in landelijk gebied. Het burgemeester Delenkanaal loopt vanaf de Burgemeester Jansenhaven tot aan de Maas. In figuur 2.1 wordt het projectgebied weergegeven.

Figuur 2.1 In rood het projectgebied, met in het zuiden de Burgemeester Jansenhaven, daarboven de Burgemeester van Veldhuizenhaven en richting het noorden het Burgemeester Delenkanaal.

2.2 Beschermd gebied

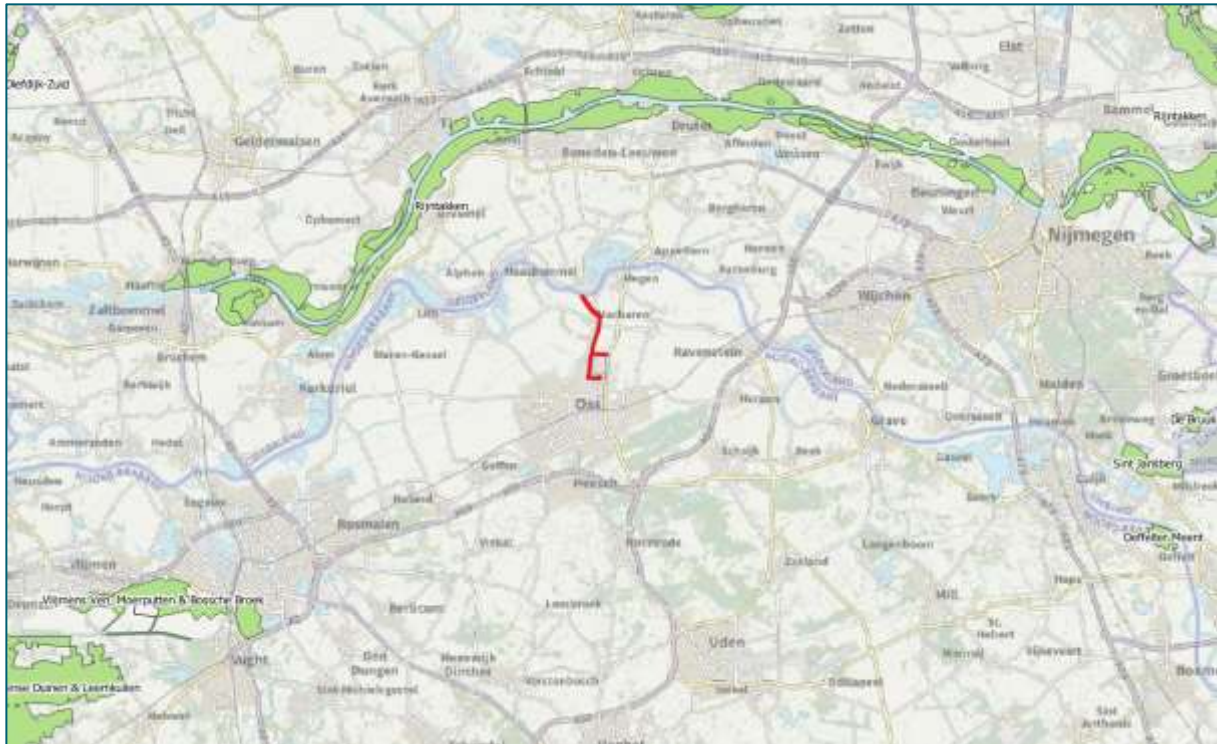
Om inzicht te krijgen in de Natura 2000-gebieden rond het projectgebied is de site van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geraadpleegd. Voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de kaart van het Natuurnetwerk Brabant gebruikt.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt 8 kilometer ten noorden van het projectgebied. Dit betreft de Rijntakken. In figuur 2.2 wordt de ligging van de Natura 2000-gebieden ten opzichte van het projectgebied weergegeven.

Het projectgebied grenst op enkele plekken aan het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Ten westen en ten noorden van de Burgemeester van Veldhuizen haven loopt de Hertogswetering die ten westen van het Burgemeester Delenkanaal door het Ossemeer loopt. Deze watergangen behoren tot het beheertype N03.01 Beken en bronnen. Rondom het Ossemeer is rietland (N05.02) aanwezig en een

ruigteveld (N12.06). Verder is er vochtig bos met productie (N16.02) en kruiden- en faunairijk grasland (N12.02) aanwezig. Ten noorden van de haven is een stuk NNB aanwezig met het beheertype N05.01 moeras.

Het noordelijke deel van het Burgemeester Delenkanaal, ten noorden van de sluis, is zelf onderdeel van het NNB en heeft het beheertype N01.03 Rivier- en moeraslandschap. De omliggende percelen zijn aangemerkt als 'nog om te vormen'. In figuur 2.3 wordt de ligging van het NNB rondom het projectgebied weergegeven.

Figuur 2.2 In rood het projectgebied en in groen de omliggende Natura 2000-gebieden.

Figuur 2.3 In rood het projectgebied en in groen, grijs, blauw en paars het omliggende Natuurnetwerk Brabant.

2.3 Voorgenomen ingreep

In de havens en het Burgemeester Delenkanaal worden baggerwerkzaamheden uitgevoerd. Hierbij wordt slib verwijderd van de waterbodem. Het is niet bekend wanneer de werkzaamheden uitgevoerd worden. De uitvoeringsmethode is ook nog niet bekend.

2.4 Type werk

De geplande werkzaamheden worden aangeduid als 'bestendig beheer en onderhoud'. De wet verstaat hieronder werkzaamheden die gericht zijn op het handhaven van de bestaande situatie. De werkzaamheden vinden in het algemeen plaats in een cyclisch regime. Continuering is vaak een voorwaarde voor het voortbestaan van aanwezige soorten.

3 Wet- en regelgeving

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Voor het uitvoeren van werkzaamheden dient een toets uitgevoerd te worden aan de Wet natuurbescherming. Deze toets geeft aan of voor het uitvoeren van de werkzaamheden:

- ▶ een ontheffing aangevraagd moet worden,
- ▶ onder een vrijstelling gewerkt kan worden,
- ▶ geen beperkingen gelden.

3.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming onderdeel soortbescherming kent drie beschermingsregimes:

- ▶ voor soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1),
- ▶ voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (artikel 3.5),
- ▶ voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt worden beschermd (artikel 3.10).

Elk beschermingsregime kent eigen verbodsbepalingen (zie tabel 3.1) en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van verboden. Naast de verbodsbepalingen geldt de zorgplicht. De zorgplicht bepaalt dat iedereen voldoende rekening moet houden met alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving.

Tabel 3.1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime Vogelrichtlijn	Beschermingsregime Habitatrichtlijn	Beschermingsrichtlijn Andere soorten
Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen
Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	
	Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	

3.2 Stappenplan

Om te bepalen of een ontheffing nodig is voor de werkzaamheden, wordt een stappenplan gevolgd:

1. Komen er beschermde soorten voor in het gebied?
2. Worden de verbodsbepalingen overtreden?
3. Vallen de handelingen onder een vrijstelling?

Komen er beschermde soorten voor?

De bepalingen van de Wet natuurbescherming zijn alleen van toepassing als beschermde planten en/of dieren voorkomen of als zich daar hun nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen bevinden. Het onderzoeksgebied betreft ook de omgeving waarop de ingreep een invloed heeft.

Worden de verbodsbepalingen overtreden?

Onder de Wet natuurbescherming is het opzettelijk verstoren van soorten van de Habitatrichtlijn verboden. Voor vogels geldt dat verstoring niet verboden is als deze verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van de soort.

Het overtreden van de verbodsbepalingen kan voorkomen worden. Dit kan op verschillende manieren:

- ▶ Maatregelen om overtredingen te voorkomen. Bijvoorbeeld het plannen buiten de kwetsbare periode (zoals broedseizoen).
- ▶ Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen. Bijvoorbeeld het aanpassen van de werkvolgorde of het faseren in ruimte en tijd.
- ▶ Het treffen van mitigerende maatregelen. Dit zijn maatregelen die de effecten herstellen.
- ▶ Het treffen van compenserende maatregelen. Dit zijn maatregelen die de effecten voor de populatie opheffen. Bijvoorbeeld door herstel of verbetering op een andere plek.

Vallen de handelingen onder een vrijstelling?

Vrijstellingen kunnen gelden voor alle drie de beschermingsregimes. Vrijstellingen van verbodsbepalingen zoals die gelden voor de Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten, kunnen alleen verleend worden voor in de Europese Vogelrichtlijn of Europese Habitatrichtlijn genoemde belangen.

Voor activiteiten waarvoor het Rijk bevoegd gezag is, kunnen soorten worden vrijgesteld in een Ministeriële Regeling.

Handelingen die uitgevoerd worden in het kader van programmatische aanpak (bijvoorbeeld vormgeving van actieve leefgebiedenbenadering) of een beheerplan voor een Natura 2000-gebied zijn ook vrijgesteld. In dit geval dient de handeling wel getoetst te zijn aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Gedragcodes

Handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting kunnen onder een vrijstelling vallen. In dat geval dient gewerkt te worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Vrijstellingen in het kader van bestaande goedgekeurde gedragscodes blijven geldig voor de periode waarvoor deze zijn goedgekeurd. De Unie van Waterschappen heeft een Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen opgesteld voor werkzaamheden die vallen onder bestendig beheer en onderhoud. Deze is goedgekeurd op 22 januari 2019 voor een periode van vijf jaar.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Handelingen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale gebieden en alle in het wild levende planten en dieren moeten achterwege gelaten worden. Wanneer deze handelingen redelijkerwijs niet achterwege gelaten kunnen worden, dan moeten maatregelen getroffen worden om de gevolgen te voorkomen of te beperken.

4 Inventarisatie beschermde soorten

Het onderzoek is uitgevoerd in november en december 2021. Voor het uitvoeren van het onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- ▶ Bronnenonderzoek
- ▶ Veldbezoek
- ▶ Toetsing aan de Wet natuurbescherming

4.1 Bronnenonderzoek

Quickscanhulp

De website quickscanhulp.nl is gebaseerd op data uit de Nationale Databank Flora en Fauna en is benut om inzicht te krijgen in het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Quickscanhulp geeft aan op welke afstand mogelijk beschermde soorten voorkomen, in relatie tot het plangebied. De applicatie geeft niet weer waar exact deze soorten aangetroffen kunnen worden, wanneer ze zijn waargenomen of hoe ze zijn waargenomen. Voor Quickscanhulp worden alleen gevalideerde waarnemingen gebruikt. Alleen soorten die binnen 1 kilometer van de projectlocatie voorkomen, zijn meegenomen in deze quickscan. De rapportage van Quickscanhulp is opgenomen in bijlage 3.

Tabel 4.1 Samenvatting gegevens Quickscanhulp.

Soort	Soortgroep	Bescherming	Provinciale vrijstelling
Bastaardkikker	Amfibieën	Nationaal	Ja
Grote modderkruiper	Vissen	Nationaal	Nee
Boomvalk	Vogels	Europees	Nee
Buizerd	Vogels	Europees	Nee
Gierzwaluw	Vogels	Europees	Nee
Grote gele kwikstaart	Vogels	Europees	Nee
Huismus	Vogels	Europees	Nee
Kerkuil	Vogels	Europees	Nee
Ooievaar	Vogels	Europees	Nee
Ransuil	Vogels	Europees	Nee
Roek	Vogels	Europees	Nee
Slechtvalk	Vogels	Europees	Nee
Sperwer	Vogels	Europees	Nee
Steenuil	Vogels	Europees	Nee
Wespendief	Vogels	Europees	Nee
Bever	Zoogdieren	Europees	Nee
Das	Zoogdieren	Nationaal	Nee
Eekhoorn	Zoogdieren	Nationaal	Nee
Egel	Zoogdieren	Nationaal	Ja
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	Europees	Nee
Haas	Zoogdieren	Nationaal	Ja
Konijn	Zoogdieren	Nationaal	Ja
Wolf	Zoogdieren	Europees	Nee

4.2 Veldbezoek

Onderdeel van het onderzoek is het uitvoeren van een veldbezoek. Tijdens het veldbezoek is onder andere aandacht besteed aan het volgende:

- ▶ wat zijn de kenmerken van de watergang en de oevers,
- ▶ zijn de omstandigheden gunstig voor (verwachte) beschermde soorten,
- ▶ worden beschermde soorten waargenomen,
- ▶ inventarisatie mogelijk geschikte habitats.

De nadruk van het veldonderzoek is gericht op de aanwezigheid van planten en dieren die aan de watergang gebonden zijn voor hun overwintering- en voortplantingsgebied. Daarnaast is de directe omgeving geïnventariseerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten en mogelijk geschikte habitat voor beschermde soorten. Een veldbezoek is een momentopname en pretendeert niet de volledigheid van een veldinventarisatie. Het veldbezoek is uitgevoerd in een ongunstige periode (winter) om waarnemingen te doen, er is daarom nadruk gelegd op de mogelijk geschikte habitat voor beschermde soorten.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 30 november en 2 december 2022. Op 30 november was het bewolkt, droog, rond de 7 °C en windkracht 2 bft. Op 2 december was het droog, half bewolkt, rond de 4 °C en windkracht 1 bft.

4.2.1 Beschrijving van biotoop

Burgemeester Delenkanaal

Het burgemeester Delenkanaal loopt van de haven in Oss tot aan de Maas. Het deel ten noorden van de sluis loopt door akkers en grasland. De oevers zijn beschoeid. Aan de oostkant is een houten beschoeiing aanwezig in combinatie met stortsteen. Langs de westelijke oever is stortsteen aanwezig. De oevers zijn begroeid met grassen, riet en soorten zoals harig wilgenroosje en koninginnenkruid. Langs enkele delen groeit riet en langs een deel is braamstruweel aanwezig. Verder staan er diverse bomen en struiken verspreid langs de oever aan beide zijden van de watergang, onder andere es, wilg, els en een paar eiken. Veel bomen vertonen (verse) vraatsporen van bevers. In twee bomen is een nest aanwezig. Nabij de sluis bestaan de oevers uit betonnen wanden. In figuur 4.1 en 4.2 wordt het noordelijke deel van het kanaal weergegeven.

Figuur 4.1 Westelijke oever van het noordelijke deel van het Burgemeester Delenkanaal

Figuur 4.2 Oostelijke oever van het noordelijke deel van het Burgemeester Delenkanaal.

In de oostelijke oever is tussen de Maas en de Tienmorgenstraat een beverhol in de oever aanwezig. Daarnaast is er een beverburcht aanwezig ongeveer 150 meter ten zuiden van de Tienmorgenstraat. Ter hoogte van de Hoogduinsestraat is een deel van de oever afgekald. In figuur 4.3 wordt het hol, de burcht en de afkalving weergegeven.

Bij de sluis bestaan de oevers uit hoge betonnen wanden. Daarboven zijn de oevers voornamelijk begroeid met grassen. Richting de dorpenweg is het kanaal deels beschoeid met stortsteen en deels met een houten damwand.

Figuur 4.3 Links een beverhol en de afkalving, onder de burcht.

Figuur 4.4 De sluis en het deel richting de Dorpenweg.

Het deel van het Burgemeester Delenkanaal ten zuiden van de sluis heeft stortstenen oevers. Langs de westelijke oever loopt een wandel/fietspad. Ten zuiden van de Dorpenweg staat een rij wilgen over een lengte van ongeveer 150 meter langs de oever. Alle oevers zijn begroeid met grassen en algemene soorten als riet, harig wilgenroosje, lisdodde, brandnetel, braam en hier en daar wilg.

Figuur 4.5 Overzicht Burgemeester Delenkanaal ten zuiden van de Dorpenweg.

De oevers van de havens bestaan voor een deel uit stalen damwanden en voor een deel uit stortstenen. Hetzelfde geldt voor het Burgemeester Delenkanaal tussen de havens in. Daarnaast bestaat een deel van de kade van de Burgemeester Jansenhaven uit beton. De oevers met stortstenen zijn onder andere begroeid met grassen, riet, harig wilgenroosje, kattenstaart, koninginnenkruid, winde, bitterzoet, braam en riet en op enkele plekken zijn bosschages met opschot van bomen. In de noordwestelijke hoek van de Burgemeester Van Veldhuizenhaven staan diverse bomen. Voornamelijk es en wilg. Hier zijn vraatsporen van bevers aan diverse bomen en er zit een hol in de oever. Boven het kanaal zijn ijsvogels waargenomen tijdens het veldbezoek. Er zijn geen hollen waargenomen, de oevers zijn hier ruig begroeid. In de boom op de hoek van het kanaal en de Burgemeester Jansenhaven is een nest aangetroffen.

Figuur 4.6 Vraatsporen, hol en looppaadje van bever

Figuur 4.7 Oevers van de burgemeester Van Veldhuizenhaven

Figuur 4.8 Overzicht burgemeester Delenkanaal tussen de twee havens. Hier zijn ijsvogels waargenomen.

Figuur 4.9 Burgemeester Jansenhaven.

4.3 Te verwachten beschermde soorten

Op basis van het uitgevoerde onderzoek worden in het projectgebied enkele beschermde soorten verwacht. In de volgende paragrafen wordt beschreven welke van deze soorten wel of niet verwacht worden in het projectgebied. Soorten met een provinciale vrijstelling worden in deze quickscan verder niet meegenomen, omdat voor deze soorten geen ontheffingsplicht geldt. Wel geldt altijd de zorgplicht. In het ecologisch werkplan worden maatregelen opgenomen om aan deze zorgplicht te voldoen.

Amfibieën en reptielen

Uit de verspreidingsgegevens komen geen waarnemingen van beschermde amfibieën of reptielen naar voren in (de omgeving van) het projectgebied. Het kanaal is relatief breed en diep en de grotendeels beschoeide oevers bieden geen geschikt (voortplantings)habitat voor beschermde amfibiesoorten. Daarnaast biedt het projectgebied geen geschikt habitat voor reptielen.

Insecten

Op basis van de verspreidingsgegevens en het aanwezige habitat worden geen beschermde insecten verwacht binnen het projectgebied.

Vissen

De grote modderkruiper komt voor in kleinere, ondiepe, stilstaande of langzaam stromende wateren met in het algemeen een rijke oever- en onderwatervegetatie. Vaak is er sprake van een kwelsituatie. In een slotenrijk gebied bieden vooral de smalle en ondiepe zijsloten met vegetatierijke oevers geschikt habitat. Wateren met een dikke laag dunne bagger behoren niet tot het habitat. In de zijsloten van de Hertogwetering komt de grote modderkruiper voor. Het kanaal en de havens bieden echter geen geschikt habitat.

Vogels

In de directe omgeving van het projectgebied komen diverse vogelsoorten voor. Dit betreft onder andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. De boomvalk, buizerd, ooievaar, ransuil, roek, sperwer en wespandief nestelen over het algemeen op hoge plekken in bomen. De gierzwaluw, huismus en kerkuil broeden in bebouwing, onder andere in holttes onder dakranden of onder dakpannen of in nestkasten. In het projectgebied zelf worden geen geschikte broedplekken verwacht voor gebouw bewonende soorten. In de ruimere omgeving zouden deze soorten aanwezig kunnen zijn in de bebouwing. In het projectgebied zijn 3 nesten aangetroffen in bomen. Gezien de locatie en de grootte van de nesten, wordt verwacht dat ze in gebruik zijn door soorten zoals ekster, zwarte kraai of duif. De nesten van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd, omdat deze soorten over genoeg flexibiliteit beschikken om zich op een andere plek te vestigen als een nest verloren gaat.

Naast de vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen diverse andere broedvogels aanwezig zijn. Bomen en struiken langs de oevers van de projectlocatie bieden schuil- en nestgelegenheden voor deze soorten. In het kanaal kunnen verder watervogels aanwezig zijn zoals fuut en meerkoet. Het kanaal dient als foerageergebied en langs de oevers en in rietkragen kunnen soorten broeden. Bij de havens zijn soorten aanwezig zoals Pontische meeuw, kokmeeuw, kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw (waarneming.nl). Daarnaast is de ijsvogel waargenomen bij het kanaal tijdens het veldbezoek. Het kanaal dient als foerageergebied. Er zijn geen holen van ijsvogels waargenomen in het projectgebied.

Weekdieren

Op basis van de verspreidingsgegevens en het aanwezige habitat worden geen beschermde weekdieren verwacht in het projectgebied.

Zoogdieren

Bever

De bever komt voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. Hij heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. In Nederland komt de bever voor langs rivieren, kanalen en plassen, maar de soort wordt ook waargenomen in vijvers en poldersloten. De bever is zeker aanwezig in het projectgebied. Langs het kanaal zijn veel vraatsporen aanwezig, daarnaast zijn er holen en een burcht aangetroffen. Uit een notitie van de Zoogdierverseniging (Dijkstra, 2020) blijkt dat vorig jaar 3 mogelijke burchten aanwezig waren langs het Burgemeester Delenkanal, waarvan de meest noordelijke vermoedelijk in gebruik was. Dit is de burcht die tijdens ons veldbezoek ook aangetroffen is. Op de locatie van een van de burchten was de oever nu afgekald. Waarschijnlijk door het graven van de bever. Naast deze locaties langs het kanaal is langs de oever van de Burgemeester Van Veldhuizenhaven nog een hol aanwezig. In figuur 4.10 en 4.11 worden de waarnemingen op kaart weergegeven.

Das

De das heeft een voorkeur voor kleinschalige akker- en weilandgebieden met bosjes, heggen en houtwallen. Daarnaast komt de soort voor in meer open terreinen zoals vochtige heide en rivierdalen. Er moet voldoende dekking zijn en weinig verstoring. De das komt voor in de omgeving van het projectgebied, maar het projectgebied zelf biedt geen geschikt habitat.

Figuur 4.10 waarnemingen van hollen en burchten Burgemeester Delenkanaal. De oranje sterren geven de locaties aan van burchten die aangetroffen zijn door de zoogdierverseniging in 2020 (Dijkstra, 2020).

Figuur 4.11 Rood omcirkeld de locatie van een beverhol in de Burgemeester Van Veldhuizenhaven.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voor in loofbos, naaldbos en gemengd bos. Daarnaast komen ze voor in tuinen en parken in de buurt van bos. De soort heeft een voorkeur voor ouder bos omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is. Nesten worden in bomen gebouwd op minstens 5 meter van de grond. Soms wordt gebruik gemaakt van boomholtes of oude kraaien- of eksterneesten. De soort komt voor in de beboste delen rondom Oss en wordt ook waargenomen in tuinen en parken in het stedelijke gebied. Het projectgebied biedt echter geen geschikt habitat voor deze soort.

Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende vleermuissoort in Nederland. De soort is veel te vinden in bebouwde gebieden. Verblijfplaatsen bevinden zich over het algemeen in gebouwen. De soort foerageert onder andere in tuinen, parken, langs lanen, bomenrijen, bosranden, beschutte vijvers en watergangen. De watergangen zelf bieden geen verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis, maar omliggende bebouwing mogelijk wel. Daarnaast kan het kanaal met aangrenzende bomenrijen en bosschages dienen als foerageergebied en als vliegroute voor deze soort. Aanwezigheid van deze soort is dus niet uit te sluiten.

Wolf

De wolf leeft van oorsprong in verschillende landschappen, van toendra's tot bos en cultuurlandschappen. Verblijfplaatsen van de wolf bevinden zich onder boomwortels, tussen rotsen of in een zelf gegraven hol. De soort heeft een voorkeur voor uitgestrekte bossen. Sinds 2018 zijn er weer wolven in Nederland gevestigd. Toen vestigde een wolvenpaar zich op de Noord-Veluwe. Verder is er veel activiteit op de Midden-Veluwe en is er een wolventerritorium op het grensgebied tussen Noord-Brabant en Limburg. Er zijn waarnemingen bekend ten zuiden van Oss. Het projectgebied biedt geen geschikt habitat voor deze soort.

5 Invloed werkzaamheden

Invloed op waardevolle gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt 8 kilometer ten noorden van het projectgebied. Dit betreft de Rijntakken. Het projectgebied grenst op enkele plekken aan het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Ten westen en ten noorden van de Burgemeester van Veldhuizen haven loopt de Hertogswetering die ten westen van het Burgemeester Delenkanaal door het Ossemeer loopt. Het noordelijke deel van het Burgemeester Delenkanaal, ten noorden van de sluis, is zelf onderdeel van het NNB en heeft het beheertype N01.03 Rivier- en moeraslandschap. De omliggende percelen zijn aangemerkt als 'nog om te vormen'. Gezien de aard, omvang en tijdelijke duur van de werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de beschermde gebieden.

Invloed op aanwezige flora

Op basis van het bronnenonderzoek worden geen beschermde planten verwacht binnen het projectgebied.

Invloed op aanwezige amfibieën en reptielen

Op basis van dit onderzoek worden geen beschermde amfibieën of reptielen verwacht binnen het projectgebied.

Invloed op aanwezige vissen

Op basis van dit onderzoek worden geen beschermde vissoorten verwacht binnen het projectgebied.

Invloed op aanwezige vogels

Uit het onderzoek blijkt dat verschillende vogelsoorten voorkomen in de directe omgeving van het projectgebied. Aanwezige vogels kunnen tijdens de werkzaamheden uitwijken naar aangrenzende delen van het kanaal en naar andere watergangen. Alle in gebruik zijnde nesten en broedgevallen zijn beschermd. Er waren geen jaarrond beschermde nesten aanwezig in het projectgebied ten tijde van het veldbezoek. Wel zijn enkele nesten aanwezig in bomen langs de oevers. Daarnaast is het mogelijk dat voor de start van de werkzaamheden (water)vogels alsnog tot broeden komen in het projectgebied. Als dat het geval is, hebben de werkzaamheden een verstoringseffect op deze broedgevallen.

Invloed op aanwezige zoogdieren

Uit het onderzoek blijkt dat de bever voorkomt in het projectgebied. Er zijn hollen aanwezig en in ieder geval één burcht, mogelijk meerdere burchten. De soort is actief in de schemering, terwijl de werkzaamheden overdag uitgevoerd zullen worden. De burchten en hollen zullen niet aangetast worden door het baggeren, maar voornamelijk tijdens de kraamperiode zullen de werkzaamheden de bevers in hun hollen en burchten verstoren.

Verder wordt de gewone dwergvleermuis verwacht in het projectgebied. Er zijn geen verblijfplaatsen aanwezig binnen het projectgebied. Wel kan de watergang dienen als foerageergebied en vliegroute. De geplande werkzaamheden hebben geen directe invloed op de vleermuizen, omdat geen verblijfplaatsen aangetast worden. Daarnaast blijft de watergang beschikbaar als vliegroute. Verlichting van de projectlocatie zou wel een verstoringseffect kunnen hebben.

Invloed aanwezige weekdieren

Op basis van deze quickscan worden geen beschermde weekdieren verwacht binnen het projectgebied.

Invloed aanwezige insecten

Op basis van dit onderzoek worden geen beschermde insecten verwacht in het projectgebied.

6 Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Om te beoordelen of voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden maatregelen gelden, worden de verwachte beschermde soorten getoetst aan de Wet natuurbescherming. Hierbij worden twee aspecten beoordeeld:

- ▶ worden de verbodsbepalingen overschreden?
- ▶ is vrijstelling van toepassing of moet een ontheffing worden aangevraagd?

6.1 Worden de verbodsbepalingen overschreden?

In hoofdstuk 3 zijn de verbodsbepalingen opgenomen. Over het algemeen geldt dat men dieren of planten niet *opzettelijk* mag doden, vangen of vernielen. Ook is het verboden om *opzettelijk* voortplantings- of rustplaatsen te verstoren.

Op de verbodsbepalingen gelden uitzonderingen:

- ▶ Het is niet verboden vogels te verstoren zolang de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de instandhouding van de soort,
- ▶ Indien maatregelen worden getroffen waardoor de negatieve effecten kunnen worden voorkomen, vindt geen overtreding plaats,
- ▶ Mitigerende en compenserende maatregelen zijn ook middelen om de negatieve effecten te voorkomen.

6.2 Is vrijstelling van toepassing of zijn vervolgstappen noodzakelijk?

De (mogelijk) aanwezige beschermde soorten in of langs de watergangen zijn:

- ▶ Broedvogels
- ▶ Bever
- ▶ Gewone dwergvleermuis

Gedragscode

De Unie van Waterschappen (UvW) heeft een gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen opgesteld, onderdeel Soortbescherming, Bestendig beheer en onderhoud, (goedgekeurd op 22 januari 2019). In deze gedragscode worden maatregelen beschreven voor het uitvoeren van bestendig beheer en onderhoudswerkzaamheden als beschermde soorten aanwezig zijn. Als volgens de gedragscode gewerkt wordt, dan wordt voldaan aan de voorwaarden voor vrijstelling van enkele verbodsbepalingen.

Vogels

Voor de verwachte vogelsoorten geldt dat geen jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het projectgebied. Er worden geen schadelijke effecten verwacht van de werkzaamheden op de aanwezige vogelsoorten wanneer gewerkt wordt volgens de gedragscode. Een aanvullend onderzoek of andere vervolgstappen zijn niet nodig.

Bever

De bever komt voor in het projectgebied. Als volgens de gedragscode gewerkt wordt, worden geen negatieve effecten verwacht voor deze soort. Een aanvullend onderzoek of andere vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

Gewone dwergvleermuis

Voor de gewone dwergvleermuis worden geen overtredingen van de verbodsbepalingen verwacht. Een aanvullend onderzoek of andere vervolgstappen zijn niet nodig voor deze soort.

7 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de gemeente Oss heeft Tjihuis Ingenieurs BV een quickscan uitgevoerd in de voorbereidende fase van het verdiepen en verbreden van een watergang.

Voor de quickscan is de volgende werkwijze gevolgd:

1. Inventarisatie beschermde soorten

Op basis van bureaustudie en een veldbezoek is aangegeven welke beschermde soorten (mogelijk) in de watergang en/of op de oevers aanwezig zijn.

Het veldbezoek is een momentopname en pretendeert niet de volledigheid van een veldinventarisatie.

2. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Toetsing van de bevindingen aan de Wet natuurbescherming geeft inzicht in de eventuele maatregelen die genomen moeten worden om het werk uit te voeren.

7.1 Conclusies

Op basis van bureaustudie en het veldbezoek worden diverse vogelsoorten, de bever en de gewone dwergvleermuis verwacht in en in de directe omgeving van het projectgebied. Wanneer volgens de gedragscode Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming, beheer en onderhoud) van de Unie van Waterschappen gewerkt wordt, worden geen negatieve effecten verwacht op deze soorten. Een ontheffing aanvragen is in dat geval niet nodig.

7.2 Aanbevelingen

Aan de hand van de uitgevoerde quickscan worden de volgende aanbevelingen gedaan:

Werkwijze

- ▶ Werkzaamheden dienen in beginsel bij daglicht uitgevoerd te worden. Verstoring door licht dient voorkomen te worden. Wanneer het gebruik van kunstlicht noodzakelijk is, dient uitstraling naar de omgeving voorkomen te worden,
- ▶ De rijsnelheid van machines en voertuigen dient zo laag mogelijk te zijn, bij voorkeur stapvoets,
- ▶ Er dient zoveel mogelijk met natuurvriendelijk materieel of met sparende technieken gewerkt te worden,
- ▶ Er dient zoveel mogelijk gebruik gemaakt te worden van bestaande infrastructuur van wegen, sporen en paden,
- ▶ Insporing dient voorkomen te worden,
- ▶ De baggerwerkzaamheden dienen rustig in één richting uitgevoerd te worden, zodat fauna de tijd heeft om zonder barrières voor de werkzaamheden uit te vluchten buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden,
- ▶ Er wordt rustig gewerkt om vertroebeling en zuurstofloze omstandigheden te voorkomen,
- ▶ De watertemperatuur wordt voorafgaand aan het baggerwerk en elke week gemeten in het midden van de watergang op een diepte van 10 cm onder de waterspiegel. Er worden geen baggerwerkzaamheden uitgevoerd wanneer de watertemperatuur lager is dan 0 °C of hoger is dan 25 °C,
- ▶ Bagger-specie die op de kant verspreid wordt, moet minimaal 48 uur blijven liggen zodat fauna de kans krijgt om terug te vluchten naar het water.

Bever

- ▶ Werkzaamheden worden zoveel mogelijk buiten de kwetsbare periode uitgevoerd,
- ▶ Baggerwerkzaamheden in de nabijheid van bewoonde hopen en burchten worden in beginsel gepland van september tot en met december.

- ▶ Verstoring moet zoveel mogelijk beperkt worden. Voorbijgaande baggerwerkzaamheden op het water zijn toegestaan buiten de kraamperiode. Voor andere werkzaamheden wordt minimaal 20 meter afstand gehouden.
- ▶ Wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden in de kraamperiode (mei t/m augustus) wordt minimaal een afstand van 50 meter aangehouden tot bewoonde hollen en burchten.
- ▶ Wanneer werkzaamheden gepland zijn in de kwetsbare periode zou van te voren aanvullend onderzoek gedaan kunnen worden naar het gebruik van de hollen en burchten, zodat duidelijk wordt in hoeverre hollen en burchten in gebruik zijn.

Vleermuizen

- ▶ Verstoring van vleermuizen door licht dient voorkomen te worden door zo min mogelijk gebruik te maken van kunstlicht. Indien het gebruik van kunstlicht noodzakelijk is, dient uitstraling naar de omgeving voorkomen te worden.

Vogels

- ▶ De werkzaamheden bij voorkeur niet uitvoeren tijdens het broedseizoen van (water)vogels (tussen 15 maart en 15 juli). Wanneer werkzaamheden wel in het broedseizoen uitgevoerd worden, dient het werkgebied voor de start van de werkzaamheden door een ecologisch deskundige gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels.
- ▶ Ook voor 15 maart en na 15 juli kunnen vogels tot broeden komen en dient de projectlocatie voor de start van de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels. Uitvoerend personeel dient tijdens de werkzaamheden te letten op alarmerende vogels,
- ▶ Aangetroffen broedende vogels, in gebruik zijnde nesten en eieren moeten altijd gespaard en ontzien worden. Broedende vogels dienen niet verstoord te worden. Wanneer een bezet nest aanwezig is in het projectgebied, dient in overleg met de ecologisch deskundige bepaald te worden wat de vervolgstappen zijn.

Uitvoerend personeel en begeleiding

- ▶ Aanbevolen wordt te werken met gecertificeerd personeel; minimaal 1 persoon op locatie met Wet natuurbescherming niveau 1 voor uitvoerend personeel en Wet natuurbescherming niveau 2 voor begeleidend personeel,
- ▶ Tijdens de werkzaamheden dient er controle te zijn van een ecooloog of ter zake deskundig persoon,
- ▶ Voor de start van de werkzaamheden dient een ecologisch werkplan opgesteld te worden met te nemen maatregelen tijdens de werkzaamheden. Dit werkplan dient altijd op het werk aanwezig te zijn,
- ▶ Er dienen informatiebladen beschikbaar gesteld te worden aan uitvoerend en begeleidend personeel over de mogelijk aanwezige beschermde soorten, zodat deze soorten herkend kunnen worden.

Incidenten

- ▶ Onder een incident wordt volgens de wet verstaan 'een ongewenste en ongeplande gebeurtenis die leidt tot schade aan beschermde planten en/of dieren'. Als een incident zich voordoet, dienen de werkzaamheden direct stilgelegd te worden. Het incident dient aan de hand van een meldingsformulier te worden gemeld aan de opdrachtgever om de juiste maatregelen te nemen en om soortgelijke gebeurtenissen te voorkomen,
- ▶ Onverwachte vondsten van invasieve exoten op de projectlocatie dienen direct bij de opdrachtgever te worden gemeld, zodat passende maatregelen getroffen kunnen worden.
- ▶ Wanneer tijdens de werkzaamheden beschermde soorten worden aangetroffen, dient alsnog te worden nagegaan of voor deze soorten een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing dient te worden aangevraagd.

8 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- ▶ Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie van EZ, december 2016.
- ▶ Gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen, Onderdeel Soortbescherming, Bestendig beheer en onderhoud, Unie van waterschappen, 22 januari 2019.
- ▶ Dijkstra, V., 2020, De bever in Meanderende Maas Ravenstein-Lith

Internet

- ▶ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (<https://www.natura2000.nl/gebieden>)
- ▶ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/beschermde-soorten-wet-natuurbescherming/>
- ▶ <http://www.natuurgebiedeninbrabant.nl/index.php/kaarten/natuurnetwerk>
- ▶ www.floron.nl
- ▶ floravannederland.nl
- ▶ www.quickscanhulp.nl
- ▶ www.ravon.nl
- ▶ www.sovon.nl
- ▶ www.vlinderstichting.nl
- ▶ www.vleermuis.net
- ▶ waarneming.nl
- ▶ www.zoogdiervereniging.nl

Tijhuis Ingenieurs BV

info@tijhuisingenieurs.nl
www.tijhuisingenieurs.nl

Dampten 24C · 1624 NR HOORN
0229 272 000

Softwareweg 4B · 3821 BP AMERSFOORT
030 686 80 60

Madame Curieweg 27 · 8501 XC JOURE
0513 61 80 80